Ədalət TAHİRZADƏ

İMPERATOR NADİR ŞAH ƏFŞAR

QN
QANUN NƏŞRİYYATI

Bakı - 2020

göndəriləcək

Ədalət Tahirzadə İmperator Nadir şah Əfşar

Bakı, Qanun nəşriyyatı, 2020, 2 səh.

Redaktor: Hədiyyə Şəfaqət
Korrektor: Əyyar Tahirov
Dizayn: Ramil Akifoğlu
Rafael Qasım

Qanun Nəşriyyatı
Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76
Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18
Mobil: (+994 55) 212 42 37
e-mail: info@qanun.az
www.qanun.az
www.fb.com/Qanunpublishing
www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-99-52-36-

© QANUN nəşriyyatı, 2020
©

Bu kitabın Azərbaycan dilinə tərcümə və yayım hüquqları
Qanun Nəşriyyatına məxsusdur. Kitabın təkrar və hissə-hissə nəşri
"Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında"
Azərbaycan Respublikasının qanununa ziddir.

Y A Z A R D A N

“Azərbaycan imperatorları” seriyasıyla yazılar yazmağa bizi sevimli dostumuz, görkəmli alim və ictimai xadim ***Arif Rəhimoğlu*** həvəsləndirdi. Millətimizin minilliklər boyunca bir an belə qırılmadan yaşamış dövlətçilik ənənələrinin gerçəkdən nə qədər güclü olduğunu soydaşlarımıza bir daha xatırlatmağın önəmi, gərəkliliyi dəfələrlə apardığımız söhbətlərin başlıca mövzusu oldu.

Doğrudan da, bu gün bir çox yurddaşımız özünün gerçək tarixini bilmədiyinə görə başqalarına həsəd aparır, onların ən savadsızları hətta milli mənsubiyyətlərindən utanırlar da. Ancaq bəşər tarixinə təkcə son minillikdə ***Eldənizlilər, Qaraqoyunlular, Ağqoyunlular, Səfəvilər, Əfşarlar, Qacarlar***… kimi möhtəşəm imperiyalar bəxş etmiş Azərbaycan türkünün başıuca olmaq haqqı başqalarından qat-qat artıqdır!

Çox sevindiricidir ki, bütün tarix boyunca Azərbaycan türkünün hətta ən savadsızı da özünün dövlətçilik ənənələriylə, dövlətiylə, padşahlarıyla öyünüb, qürur duyub, özünü dövlətsiz, hökmdarsız düşmənlərindən üstün sayıb. Minilliklərin arxasından boylanan Qaraca ***Çoban*** düşmənlərini belə söyür: ***“Mərə, dini yox, əqlsiz kafir! Ussu yox, dərnəksiz kafir!”.*** Qədim oğuz babalarımız parlamentə *“dərnək”* deyirdilər və xalqın parlamentsiz olması çobanımızın gözündə söyüşə layiq haldı. Yaxud dahi Mirzə Cəlilin qəhrəmanı – «kasıb ***bənna***ların biri» olan savadsız ***Usta*** Zeynal erməni dövlətlisi Muğdusi Akopdan soruşur: ***«Xozeyin, niyə sizin padşahınız yoxdur?».*** Bu sıravi türk bənnasının düşüncəsinə görə, əsl millətin dövləti və padşahı olmalıdır!..

«Azərbaycan imperatorları» seriyasında, inşallah, öz qılınclarıyla Şərqin ən möhtəşəm imperiyalarını qurmuş ən görkəmli dövlət başçılarımızın tərcümeyi-hal oçerklərini göz önünə qoymaq niyyətindəyik. İstəyirik ki, əlinə yenicə kitab alıb oxumağı öyrənən məktəbli də bu əsərlərlə tanış olduqdan sonra qürurla desin: ***«Bax, mən o dövlətin varisi, o babanın nəvəsiyəm!».***

نادرشاه
بنیانگذار دودمان افشاریه
۱۱۲۶-۱۰۶۷ خورشیدی
Nader Shah

XVIII yüzildə dünyanın ən görkəmli hökmdarlarından biri, əzəmətli türk Əfşar imperatorluğunun qurucusu ***Nadir şah Əfşar (Nadirqulu İmamqulu oğlu Əfşar)*** 22 oktyabr 1688-də Xorasanın Dərəgəz vilayətinin Dəstgird kəndində dünyaya göz açıb.

Oğuzların *Əfşar (Avşar, Ovşar)* boyunun *Eberli* tayfasının *Qırıxlı* oymağından olan Nadir şah Azərbaycanın və bütün türk dünyasının yetişdirdiyi ən şərəfli qəhrəmanlardan biridir. Miladdan öncə VII yüzildə *Alp Ər Tonqa* ilə başlayan türk cahangirləri silsiləsi 2500 il sonra Nadir şahda bitir. Onun tarixi xalqımızın və Vətənimizin əbədi çağlayan coşğun qürur qaynağıdır.

Nadir şah, ömrünün ən azı 37 ilini eyni zamanda həm xarici işğalçılarla, həm də ölkə içindəki satqınlarla 120-dən artıq müharibədə keçirib. O, Səfəvilərin son çağlarında dağılmaqda olan dövləti yenidən bərpa etdi, bütün işğalçıları ölkədən qovdu, daxili qiyamları yatırdı, ölkə torpaqlarını iki dəfə genişləndirərək qüdrətli bir Əfşar imperiyası yaratdı.

Atası *İmamqulu* kürktikəndi və *Nadirqulu* adı verdiyi oğlu doğulandan az sonra vəfat etmişdi. Dərəgəz vilayətinə hücum edən (1704/05) özbəklər 16-17 yaşlı Nadirqulunu, qardaşı *İbrahimi* və anasını əsir edib apardılar. 4 il sonra anası öldü, qardaşıyla birgə əsirlikdən qaçıb Əbivərdə gəldi.

Hökmdarlığa yaraşmayan əyyaş *I Şah Hüseyn Səfəvinin* (1694-1722) hakimiyyətinin sonunda Səfəvilər dövləti əslində məhv olmuşdu. Əfqan *Üveysilər* sülaləsi (1722-1729) Səfəvilərin raytaxtı İsfahanı (22.10.1722), daha sonra Kaşan, Qəzvin, Qum və Tehranı işğal edərək 7 il hakimiyyətdə qaldı. Səfəvi torpaqlarına yiyələnmək istəyən rus çarı *Dəli Petro (I Pyotr)* da 18 iyul 1722-də böyük bir ordu və 274 gəmiylə Həştərxandan Azərbaycana hücum çəkdi (sentyabrda Peterburqa qayıtmağa məcbur oldu), çox keçmədən onun qoşunları Dərbəndi (15.8.1722) və Gilanı (11.1722) tutdular (Bakınısa 1723-ün iyununda ələ keçirdilər).

Əbivərd hakimi olan qayınatası *Babaəli bəyin* müdafiə dəstəsinə daxil olan (1710) Nadirqulu Əbivərdə basqın edən özbəklərin və yomut türkmənlərinin üzərinə onun tapşırığıyla qoşun çəkdi və onları 1719-da əzib qovdu. 1719/20-də möhkəm *Kəlat* qalasını tutaraq özünə qərargah etdi. Dərəgəz və Qoçanda çoxlu qoşun yığaraq əfqan *Məlik Mahmudla* bir neçə dəfə vuruşaraq onu əzdi. Babaəli bəy 1723/24-də ölərkən nəyi vardısa hamısını kürəkəni Nadirqulunun ixtiyarına buraxdı. Bundan sonra Nadirqulu əfqanlarla bir çox uğurlu müharibələr apararaq qalalar aldı, ana yurdu *Məşhədi* ələ keçirdi (22 oktyabr 1725).

Özünü şah elan etmiş *II Təhmasib Səfəvi* (1722-1732) səfirləri *İsmayıl bəyi* Dəli Petronun, *Məhəmmədrza xanı* I Sultan Mahmudun yanına kömək istəməyə göndərdi. Ancaq İsmayıl bəy 12 sentyabr 1723-də Azərbaycanın Xəzərsahili torpaqlarının: ***Dərbənd, Bakı, Salyan, Lənkəran, Gilan, Rəşt, Ənzəli, Mazandaran və Əstərəbadın Rusiyaya birləşdirilməsi haqqında özbaşına olaraq müqavilə imzaladı***. Səfəvilərin zəifliyindən yararlanan Osmanlı sərkərdəsi *Abdulla paşa* isə ***İrəvanı, Qafqazın qərbini, Təbrizi, Rzaiyyəni, Kirmanşah, Loristan və Xuzistanı ta Kəngər (Fars) körfəzinədək tutdu.***

24 iyun 1724-də Osmanlı və Rusiya dövlətləri arasında bağlanan *İstanbul müqaviləsinə* əsasən, ***İrəvan, Gürcüstan və Xəzəryanı bölgələr çıxılmaqla bütün Azərbaycan Türkiyəyə, Xəzərsahili Dərbənd, Bakı, Salyan, Lənkəran, Rəşt və Ənzəli zolağı Rusiyaya verildi.***

Çox ağır durumda olan II Təhmasib Nadirqulunun igidliyindən xəbər tutaraq 1726-da onu Əbivərdə hakim qoydu. Həmin ildə Nadirqulunun 3 minlik qoşunuyla Xəbuşanda (Əbivərddə) II Təhmasib qüvvələriylə birləşdi və tezliklə o, Təhmasibin şəxsi hərbi müşaviri oldu.

Nadirqulu xan 1726-nın oktyabrında II Təhmasibin sipəhsaları (qoşun başçısı, sərkərdəsi) təyin ediləndə gerçək durum beləydi – ***Səfəvilər dövləti əslində mövcud deyildi; onu əfqanlar, ruslar və Osmanlılar öz aralarında bölmüşdülər.*** Özünə «*Təhmasibqulu*» ləqəbi götürən Nadirqulu əlinə qılınc aldığı ilk gündən Vətən torpaqlarını geri qaytararaq yenidən vahid dövlətdə birləşdirməkçün işğalçılarla amansız savaşa girişdi və heç on il keçmədən bu vəzifənin öhdəsindən şərəflə gəldi.

Təhmasibin qulluğunda Nadirqulu xanın ilk böyük qələbəsi *Məşhədi* tutaraq əfqan *Məlik Mahmudu* məğlub etməsi (13.12.1726) oldu. Sonra o, tədriclə əfqan feodallarını Səfəvi torpaqlarından qovdu və üstəlik, *Heratı* da tutdu (5.1729). Məşhədi özünə qərargah seçən Nadirqulu xan Səfəvi

paytaxtı *İsfahanı* da əfqanlardan geri alaraq (26.10.1729) bu şəhəri düşmənlərdən təmizlədi və 7 il 10 ay öncə İsfahandan çıxmış ***Təhmasibi yenidən həmin şəhərdə taxtda oturtdu*** (30.11.1729). Şəhərin hakimi Əşrəf Əfqan qaçdı.

Bu igidlikləriylə o həm özünü yenilməz bir sərkərdə kimi təsdiqlədi, həm mərkəzi hakimiyyəti xeyli gücləndirdi, həm də millətin qürurunu artıraraq onda özünəinam yaratdı, xalqımızın döyüşkənlik ruhunu yüksəltdi. Ancaq II Təhmasib Nadirin hərbi uğurlarından ciddi qorxuya düşərək ona bir sıra xəyanətlərdə bulundu, dövlət mənafeyini hər şeydən üstün tutan Nadirsə onu hər dəfə alicənablıqla bağışladı.

İsfahanı aldıqdan sonra Əşrəf Əfqanla 4 dəfə qanlı savaşa çıxan Nadirqulu xan 25 dekabr 1729-da onu məhv etməkçün *Şiraza* qoşun çəkərək bu şəhəri aldı. Şirazdan tərpənib Loristandan keçməklə Bürucərdə gələn Nadirqulu xandan ötrü şah buraya qiymətli daşlarla bəzədilmiş bir tac və İsfahanın alınmasının qarşılığı olaraq onun Xorasan, Mazandaran, Yəzd, Kirman və Sistan valisi təyin edilməsi haqqında fərmanı göndərdi.

Şirazdan da qaçan Əşrəf 1730-da Qəndəhar yaxınlığında öldürüldü. Beləliklə, ***Fars əyalətini itaətə gətirən*** və oraya *Məhəmmədəli xanı* hakim qoyan Nadirqulu (Təhmasibqulu) xan 7 illik hakimiyyətləri çağında 2 milyonadək insanı amansızcasına qırmış, ən yaxşı şəhərləri, ən gözəl binaları xaraba qoymuş qaniçən, dağıdıcı ***əfqanlar üzərində qəti qələbə çaldı***. İndi o, üzünü Osmanlılara sarı çevirə bilərdi.

Osmanlı dövlətinə səfir göndərərək Səfəvi torpaqlarını qaytarmağı tələb edən Nadirqulu xan rədd cavabı aldıqda müharibəyə girişdi və Həmədana doğru hərəkət etdi (9.3.1730), öncə döyüşlə *Nəhavəndi* (1.7.1730), sonra müqavimətsiz *Həmədanı* (7.7.1730) tutdu.

Nadirin qələbələrindən təşvişə düşən Osmanlı sultanlığı Səfəvi dövlətinə rəsmən müharibə elan etdi (23.7.1730). ***Marağada Osmanlılara qalib gəldikdən*** sonra Nadirqulu xan *Təbrizi* (12.8.1730) və *Ərdəbili* (9.1730) də onlardan geri aldı. *Bisütun bəy Əfşarı* Təbrizə hakim qoydu. *Rzaqulu xan Şamlını* Osmanlı sədrəzəmi *İbrahim paşanın* yanına göndərərək sülh təklif etdi. Sədrəzəmin öldürülməsi, *III Sultan Əhmədin* devrilib (1.10.1730) yerinə qardaşı *Sultan Mahmudun* gəlməsiylə Osmanlılar Səfəvilərlə savaşdan əl götürdü.

Nadirqulu xan İstanbuldakı qarışıqlıqdan yararlanıb Naxçıvan və İrəvanı da Osmanlılardan geri almaq istəsə də 1730-un avqustunda *Xorasanda* əfqanların (abdalların) üsyan qaldırdığını eşidərək savaşı davam

etdirmədən Təbrizdən *Məşhədə* yollanmalı oldu (ora noyabrın başlanğıcında çatdı). O, 1731-in iyulundan əfqanları (abdalları) bir neçə dəfə əzdi və uzun mühasirədən sonra *Heratı* bütünlüklə tutdu (27.2.1732).

Bu vaxt *II Təhmasib* qoşun başçılığını öz əlinə aldı və Nadirqulu xanın təsir gücünü azaltmaqçün onun yalnız Xorasanı idarə edəcəyini, Osmanlı və Rusiyanın tutduğu torpaqları geri almaqda da ona ehtiyac olmadığını bildirdi və özünə nüfuz qazandırmaqçün Naxçıvan və İrəvanı qaytarmaqdan ötrü Osmanlılarla müharibəyə başladı (12.1730), ancaq Həmədan yaxınlığında məğlub olduqdan (15.7.1731) sonra *Kirmanşahı* (30.7.1731), *Həmədanı* (18.9.1731), *Urmiyəni* (15.11.1731) və *Təbrizi* (4.12.1731) də itirdi. Paytaxt İsfahandan uzaqlarda olan Nadirqulu xanın razılaşmamasına baxmayaraq 10 yanvar 1732-də Osmanlılar və Səfəvilər arasında *Bağdadda* müqavilə bağlandı. Bu andlaşmaya görə, ***Təbriz, Ərdəlan, Kirmanşah, Həmədan, Hüveyzə və Loristan Səfəvilərdə qaldı, İrəvan, Naxçıvan, Tiflis, Gürcüstanın çox hissəsi, Gəncə, Şirvan və Dağıstan Osmanlılara verildi,*** Araz çayı iki dövlət arasında sərhəd oldu. Ancaq sultan da, Nadir də bu sənədi qəbul etmədiyinə görə o, gerçəkləşə bilmədi.

Təhmasibin Osmanlılarla bağladığı müqavilədən qəzəblənən Nadirqulu xan Heratdan Osmanlı sultanına xəbərdarlıq göndərdi: *"Şah Təhmasibin müqaviləsinin siyasi qiyməti yoxdur"*. O, bu məzmunda bir məktubu da İsfahan sarayına göndərdi: *"Müqaviləyə əsasən təyin olunan sərhədlər Allahın və ölkənin istəyinin əleyhinədir, ona görə də biz bu müqavilələri rədd edirik"*.

Dəli Petronun ölümündən (1725) sonra Rusiyada Səfəvi torpaqlarını əlində saxlaya biləcək bir şəxs yoxdu. Bu amili də nəzərə alan Nadirqulu xan rusların ixtiyarındakı *Gilana Hüseynqulu xan Zəngənəni, Mazandarana Oğuzlu xanı* hakim qoydu və ***1730-da rus generalı Levansovdan Xəzəryanı bölgələri təcili boşaltmağı tələb etdi***.

II Təhmasibin nümayəndəsinin iştirakıyla 21 yanvar 1732-də *Rəştdə* Rusiya və Səfəvi dövlətləri arasında müqavilə imzalandı; ***Bakı və Dağıstan Rusiyaya verildi, ancaq Rusiya Kür çayından (Salyandan) güneydəki Xəzərsahili torpaqları qaytardı,*** Səfəvilərsə bu əraziyə Osmanlıları buraxmamağı öhdəsinə götürdü.

Abdalları darmadağın edən, ğəlcailəri itaətə gətirən Nadirqulu xan Heratdan *Məşhədə* (13.3.1732), oradan da *İsfahana* (1.9.1732) gəldi. Zabit-

lərin hüzurunda II Təhmasibdən soruşdu: *"Niyə öz vətəninə xəyanət edib bədnam Bağdad və Rəşt müqavilələrini imzalamısan?"*.

Nadir xan İsfahana gəlişindən 6 gün sonra, hakimiyyətini 6 il öz qılıncıyla qoruyub saxladığı ***II Şah Təhmasibi taxtdan salaraq*** *Xorasana* göndərdi, onun beşikdəki körpəsi Abbas Mirzəni *III Şah Abbas* adlandıraraq *başına tac qoydu* (7.9.1732), ***özünüsə şahın naibi (naibüssəltənə) və vəkili (vəkilüddövlə) elan edərək Səfəvi dövlətini onun adından idarə etməyə başladı***.

II Təhmasibin Osmanlılarla bağladığı ***Bağdad müqaviləsini ləğv edən*** Nadir xan Osmanlı dövlətindən ***1723-dən bəri tutduğu bütün Səfəvi torpaqlarını geri qaytarmağı tələb etdi.*** Rədd cavabı alınca Osmanlılarla yeni müharibəyə başladı.

Nadir olduqca məharətli sərkərdəydi və döyüşlərdə hər dəfə yalnız özünün sınaqdan çıxardığı, öz döyüş təcrübəsinə məxsus yeni taktikalar, üsullar tətbiq edər, düşməni tam gözləmədiyi bir durumda yaxalayaraq ona üstün gələr, bu zaman öz qoşununun ən az itki verməsinə nail olardı. O, hər müharibədə yerli şəraitə uyğun taktika və strategiya seçərdi. Məsələn, bir dəfə o, ağır topların şəhər qalasının yanına aparılmasının mümkünsüzlüyünü gördükdə məhz mühasirəyə aldığı qalanın yaxınlığında bir neçə top düzəltdirərək hasarı dağıtmış və qalib gəlmişdi.

Qoşunu 3 yerə ayıraraq bir bölümünü Azərbaycana (əsasən *Gəncəyə*), bir bölümünü *Kərkükə* yollayan, özüsə *Ərbilə* gedən Nadir xan 27 noyabr 1732-də *Kirmanşaha* gəldi və oranı tutdu. Osmanlı sərhədinə çatdı, Kərkük və Van şəhərlərini alan qüvvələrlə birlikdə 1-2 fevralda Dəclə çayını keçərək Bağdad yaxınlığına gəldi. 16 fevral 1733-də *Bağdad* üzərinə yürüş başlandı. Ağır vuruşdan sonra Nadir köhnə ***Bağdad şəhərini, az sonra da Samirə, Hillə, Kərbəla, Nəcəf və başqa şəhərləri tutdu***, Bağdadın mühasirəsini daraltdı. Ancaq o, bu qalib durumunda da hər zaman sülh bağlamağa hazır olduğunu bəyan edirdi, Osmanlılarsa onun şərtlərini qəbuledilməz sayırdılar. *Əyyubi Əhməd paşa* adamlarını onun yanına danışıqlara göndərməklə öz dövlətinə vaxt qazandırmağı bacardı. 19 iyul1733-də Bağdada köməyə gəlmiş *Topal Osman paşanın* qoşunuyla dəhşətli vuruşmada Nadir ***ağır məğlubiyyətə uğradı***.

4 avqust1733-də *Həmədana* gələn Nadir 12 sentyabrda yeni qoşunla *Kirmanşaha* doğru yürüdü. 2 oktyabrda Osmanlı sərhədini keçdi. 9 noyabr 1733-də *Ağ-Dərbənddə* Osmanlı qoşunlarını dağıdaraq *Kərkük* üzərinə gəldi, bu şəhərin yaxınlığındakı *Surtaş kəndi* ətrafında görkəmli sər-

kərdə Topal Osman paşanın üzərinə gözlənilməz hücuma keçdi, paşa həlak oldu və Nadir qələbə çaldı. Bundan sonra ***Hillə, Nəcəf və Kərbəlanı yenidən tutan Nadir Təbrizi azad etdi***. Tezliklə *Süleymaniyyə, Kərkük, Mosul* və bir sıra başqa mühüm yerlər də onun əlinə keçdi.

16 noyabr 1733-də Nadir 30 minlik qoşunla *Bağdada* gəldi. Bir müddət keçəndən sonra Bağdad valisi *Əhməd paşa* Nadirə sülh təklif etdi və 1733-ün dekabrında iki tərəf arasında ***Bağdad müqaviləsi imzalandı***. Bu müqaviləyə əsasən, ***Osmanlılar son 10 ildə tutduqları bütün Səfəvi torpaqlarını qaytarmalı oldu*** (ancaq işdə buna əməl etmədi). Bundan başqa, iki dövlət arasında 1639-dakı sərhədlərin saxlanılması, qarşılıqlı şəkildə əsirlərin buraxılması və qənimət alınmış topların qaytarılması, Əfşar dövlətindən həccə gedən zəvvarlara Osmanlı imperiyası ərazisində əngəl törədilməməsi rəsmiləşdirildi.

Bu andlaşma əsasında ***Güney Azərbaycandakı hərbi əməliyyatlar dayandırıldı***. *Əhməd paşa* ***İrəvan, Tiflis, Gəncə və Şirvan paşalarına bu torpaqları boşaltmaq*** (bu göstərişi sonra İstanbul ləğv etdi) ***və əsirləri azad etmək göstərişi verdi.*** *Mahmud xan Bəluc* qiyam qaldırdığına görə (Nadir onu darmadağın edərək 1 fevral 1734-də *Şirazı* geri aldı) Bağdadı almadan sülhə razılaşmağa məcbur olan Nadir xan da tutduğu bütün əsirləri buraxdı və iki dövlət arasında sülhün vacibliyi haqqında Osmanlı baş vəzirinə *Qazi Əbdülkərim əfəndiylə* (o, Kərkük müharibəsində Əfşarlara əsir düşmüşdü) 2 məktub göndərdi, sülhün yalnız ***Qafqaz əyalətlərinin qaytarılacağı halda*** mümkünlüyünü bildirdi və müqavilənin təsdiqlənməsinə 90 gün vaxt verdi. Təəssüf ki, *Osmanlı sarayı Bağdad müqaviləsini təsdiqləmədi*, bu işi müxtəlif bəhanələrlə gecikdirdi və Əhməd paşanı işdən götürdü.

Osmanlılarla münasibəti pis-yaxşı nizamlayan Nadir xan indi də üzünü *Rusiyaya* çevirdi və ***Xəzərsahili torpaqları boşaltmağı ondan tələb etdi***. Doğrudur, Rusiya Nadirin naibüssəltənə olmasına sevinmişdi, çünki həm tezliklə Səfəvi xanədanına son qoyulacağını duyur, həm də sonra şahlığa layiq bir adamı meydanda görmür, sıradan birisi olan Nadirin şahlıq taxtında otura biləcəyinisə ağlına gətirmirdi. Ancaq ruslar necə yanıldıqlarını tezliklə başa düşdülər.

Rusiya Nadirin Osmanlı dövlətiylə sülh sazişi bağlamasını istəmirdi, çünki Fransanın Osmanlıları Rusiyaya müharibəyə məcbur edəcəyindən və Rusiyanın durumunun pisləşəcəyindən qorxurdu. Nadirin indiki qələbəsi fransızları pərt, ruslarısa şad etdi.